

การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อ
สังคมออนไลน์: กรณีศึกษาจังหวัดเลย

A STUDY OF YOUNG GENERATION'S LOCAL POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIOR
THROUGH SOCIAL MEDIA: A CASE STUDY OF LOEI PROVINCE

อุเทนร์ วัชรชินอรส

Uthen Wacharachinoros

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Loei Rajabhat University

*Corresponding author, e-mail: sakhorn.pro@lru.ac.th

Received: 28 December 2024, Revised: 14 January 2025, Accepted: 18 January 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ 3) เสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มคนรุ่นใหม่ การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างอายุ 18-35 ปี จำนวน 400 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ในจังหวัดเลยมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในระดับปานกลาง โดยมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย ตั้งแต่การติดตามข่าวสาร (ร้อยละ 85.2) การแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 62.4) ไปจนถึงการริเริ่มประเด็นทางการเมือง (ร้อยละ 15.3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือระดับการศึกษา ($\beta = 0.425$) และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ($\beta = 0.385$) ความท้าทายสำคัญที่พบคือความน่าเชื่อถือของข้อมูลและความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ และการสร้างกลไกเชื่อมโยงระหว่างการมีส่วนร่วมออนไลน์และออฟไลน์

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น, คนรุ่นใหม่, สื่อสังคมออนไลน์, จังหวัดเลย

Abstract

This research aims to: 1) study the patterns and levels of local political participation through social media among young generation in Loei Province, 2) analyze factors affecting local political participation through social media, and 3) propose guidelines for promoting local political participation among young generation. The study employed a mixed-methods research approach, collecting data through online questionnaires from 400 participants aged 18–35 years and in-depth interviews with 20 key informants.

The findings revealed that young generation in Loei Province demonstrated moderate levels of local political participation through social media, with diverse forms of participation ranging from news following (85.2%), commenting (62.4%), to political issue initiation (15.3%). The most influential factors affecting participation were education level ($\beta = 0.425$) and internet accessibility ($\beta = 0.385$). Key challenges identified included information credibility and participation sustainability. The research findings led to recommendations for developing digital infrastructure, promoting media literacy, and creating mechanisms to link online and offline participation.

Keywords: Local Political Participation, Young Generation, Social Media, Loei Province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายมาเป็นพื้นที่สาธารณะรูปแบบใหม่ (New Public Sphere) ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และรวมกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนประเด็นทางการเมืองได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2023) ในบริบทของการเมืองท้องถิ่นไทย การมีส่วนร่วมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ที่พบว่ามีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร วิจารณ์ และขับเคลื่อนประเด็นทางการเมืองท้องถิ่นอย่างแพร่หลาย (ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์, 2023) การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตทางการเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

จังหวัดเลยเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจเป็นพิเศษในการศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าว ด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก จังหวัดเลยมีประชากรรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำนวนมาก โดยมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ทางการเมือง (สมชาย ภัทรกุลวณิช, 2022) ประการที่สอง ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จังหวัดเลยมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองท้องถิ่นที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน (วิโรจน์ อาลี, 2023) ประการที่สาม จังหวัดเลยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความเฉพาะตัว นอกจากนี้ การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังมีความสำคัญในแง่ของการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีศักยภาพในการลดข้อจำกัดด้านการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และต้นทุนในการเข้าร่วม (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2023) อย่างไรก็ตาม ยังมีคำถามสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางดิจิทัล รวมถึงความท้าทายในการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความหมายและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในจังหวัดเลย เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบ ระดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ตลอดจนเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในจังหวัดเลย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มคนรุ่นใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนอายุ 18-35 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเลย จำนวน 125,467 คน (ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดเลย, 2024)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18–35 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเลย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งพื้นที่ตามเขตการปกครอง 14 อำเภอ

ขั้นที่ 2 สุ่มตำบลจากแต่ละอำเภอด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นที่ 3 กำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละตำบล

ขั้นที่ 4 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามออนไลน์ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การรับรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5

ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

1.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการ

3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน หาค่า IOC ได้ค่าระหว่าง 0.67–1.00

4) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

6) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่า 0.89

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ผู้สมัครรับเลือกตั้งและทีมงาน จำนวน 10 คน ผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 10 คน และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับวิเคราะห์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สมัคร

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง

3) แบบบันทึกการสังเกต สำหรับบันทึกปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) ทดลองสัมภาษณ์เพื่อปรับปรุงแนวคำถาม
- 3) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามออนไลน์
- 2) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3) วิเคราะห์เนื้อหาสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สมัคร
- 4) สังเกตและบันทึกปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แก่นสาระ
- 3) บูรณาการผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

1. ผู้นำชุมชนท้องถิ่น จำนวน 5 คน
2. นักกิจกรรมทางการเมืองรุ่นใหม่ จำนวน 5 คน
3. นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และสื่อสารมวลชน จำนวน 5 คน
4. ตัวแทนองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 5 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความหลากหลาย โดยการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่พบมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

รูปแบบการมีส่วนร่วม	จำนวน (n=400)	ร้อยละ	ระดับการมีส่วนร่วม
การติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่น	341	85.2	มากที่สุด (4.52)
การแสดงความความคิดเห็นต่อประเด็นท้องถิ่น	250	62.4	มาก (3.85)
การแชร์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	183	45.7	ปานกลาง (3.24)
การเข้าร่วมกลุ่มหรือเพจที่เกี่ยวข้อง	156	38.9	ปานกลาง (2.95)
การริเริ่มประเด็นทางการเมืองท้องถิ่น	61	15.3	น้อย (1.87)

หมายเหตุ: ระดับการมีส่วนร่วมวัดจากค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (1.00–1.80 = น้อยที่สุด, 1.81–2.60 = น้อย, 2.61–3.40 = ปานกลาง, 3.41–4.20 = มาก, 4.21–5.00 = มากที่สุด)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีความหลากหลาย โดยการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 85.2) และมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) รองลงมาคือการแสดงความความคิดเห็นต่อประเด็นท้องถิ่น (ร้อยละ 62.4) มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) ในขณะที่การริเริ่มประเด็นทางการเมืองท้องถิ่นพบน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.3) และมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.87) สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ยังคงมีบทบาทเป็นผู้รับสารมากกว่าผู้สร้างประเด็นทางการเมือง

ตารางที่ 2 แพลตฟอร์มที่ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

แพลตฟอร์ม	จำนวนผู้ใช้ (n=400)	ร้อยละ	ความถี่ในการใช้งาน
Facebook	378	94.5	4.65
LINE	312	78.0	3.92
TikTok	245	61.3	3.45
Twitter/X	198	49.5	3.12
Instagram	167	41.8	2.85

หมายเหตุ: ความถี่ในการใช้งานวัดจากค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (1 = นานๆ ครั้ง ถึง 5 = ทุกวัน)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า Facebook เป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมสูงสุด (ร้อยละ 94.5) และมีความถี่ในการใช้งานสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.65) รองลงมาคือ LINE (ร้อยละ 78.0) และ TikTok (ร้อยละ 61.3) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า Facebook ยังคงเป็นพื้นที่หลักในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองท้องถิ่น ขณะที่แพลตฟอร์มใหม่อย่าง TikTok กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบวิดีโอสั้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากที่สุดคือระดับการศึกษา ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	t-value	p-value
ระดับการศึกษา	0.425	8.245	0.000*
การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	0.385	7.654	0.000*
ความสนใจทางการเมือง	0.352	6.987	0.000*
ประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.298	5.876	0.000*
รายได้	0.245	4.765	0.001*
อายุ	0.187	3.654	0.002*

$R^2 = 0.687$, Adjusted $R^2 = 0.675$, $F = 45.876$, $p < 0.05$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากที่สุดคือระดับการศึกษา ($\beta = 0.425$) รองลงมาคือการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ($\beta = 0.385$) และความสนใจทางการเมือง ($\beta = 0.352$) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นได้ร้อยละ 68.7 ($R^2 = 0.687$) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
ความเสถียรของอินเทอร์เน็ต	4.52	0.65	มากที่สุด
ความสะดวกในการใช้งานแพลตฟอร์ม	4.35	0.72	มากที่สุด
การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล	4.18	0.85	มาก
ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	3.95	0.92	มาก
ความหลากหลายของฟีเจอร์	3.75	0.88	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือความสะดวกของอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 4.52) และความสะดวกในการใช้งานแพลตฟอร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.35) สะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการออกแบบแพลตฟอร์มที่ใช้งานง่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

3. ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหา พบประเด็นสำคัญดังนี้

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ประเด็น	รายละเอียด	ความถี่ในการกล่าวถึง (n=20)
โอกาสในการแสดงความคิดเห็น	สื่อสังคมออนไลน์เปิดพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ	18
การรวมกลุ่มเคลื่อนไหว	เกิดการรวมกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนประเด็นท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น	16
ข้อจำกัดด้านความน่าเชื่อถือ	ความท้าทายในการตรวจสอบข้อมูลและแหล่งที่มา	15
การสร้างเครือข่าย	เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มคนที่สนใจประเด็นเดียวกัน	14
ความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม	ความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมในระยะยาว	12

จากตารางที่ 5 พบว่าประเด็นที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดคือโอกาสในการแสดงความคิดเห็น (18 คนจาก 20 คน) และการรวมกลุ่มเคลื่อนไหว (16 คน) แสดงให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นและรวมกลุ่มทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำคัญที่พบคือข้อจำกัดด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูล (15 คน) และความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม (12 คน) ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของกลุ่มคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ : กรณีศึกษาจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ตามรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า การติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 85.2) และมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสื่อสังคมออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่าย ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bennett และ Segerberg (2022) ที่พบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยลดอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และสอดคล้องกับการศึกษาของวิโรจน์ อาลี (2023) ที่พบว่าคนรุ่นใหม่นิยมติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าสื่อดั้งเดิม

ในขณะที่การริเริ่มประเด็นทางการเมืองท้องถิ่นพบน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.3) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการริเริ่มประเด็นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความมั่นใจในการนำเสนอประเด็นสาธารณะ ซึ่งกลุ่มคนรุ่นใหม่อาจยังขาดประสบการณ์ในด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ภัทรกุลวณิช (2022) ที่พบว่าคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการริเริ่มประเด็นทางการเมือง แม้จะมีความสนใจและติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากที่สุด ($\beta = 0.425$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแสวงหาข้อมูล และความเข้าใจในประเด็นสาธารณะ สอดคล้องกับการศึกษาของ Boulianne และ Theocharis (2018) ที่พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อดิจิทัล

นอกจากนี้ ยังพบว่า การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญอันดับสอง ($\beta = 0.385$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความเสถียรและความครอบคลุมของอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ (2023) ที่พบว่าความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3. ความท้าทายและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นความท้าทายสำคัญ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 จาก 20 คนกล่าวถึงประเด็นนี้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดให้ทุกคนสามารถสร้างและแชร์เนื้อหาได้อย่างอิสระ ทำให้มีทั้งข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่บิดเบือน สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาส ปันตบแต่ง (2023) ที่พบว่า การแพร่กระจายของข้อมูลเท็จเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล

นอกจากนี้ ยังพบประเด็นความยั่งยืนของการมีส่วนร่วม (12 จาก 20 คน) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมผ่านสื่อสังคมออนไลน์มักเป็นไปตามกระแสความสนใจในแต่ละช่วงเวลา และขาดกลไกในการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

(2023) ที่พบว่าการรักษาความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นความท้าทายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น

ผลการวิจัยทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้สื่อสังคมออนไลน์จะมีศักยภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของคนรุ่นใหม่ แต่การพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพและยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และการสร้างกลไกเชื่อมโยงระหว่างการมีส่วนร่วมออนไลน์และการเปลี่ยนแปลงในโลกความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตชนบทและพื้นที่ห่างไกล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรมีการติดตั้งจุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายในพื้นที่สาธารณะ และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลที่จำเป็น นอกจากนี้ ควรมีการบูรณาการความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาโครงข่ายการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากขึ้น

1.2 การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลสำหรับประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยเน้นการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การรับมือกับข่าวปลอมและการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลในชุมชน และพัฒนาเครือข่ายแกนนำด้านการรู้เท่าทันสื่อในระดับท้องถิ่น รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

1.3 การพัฒนาแพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

ควรมีการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เป็นทางเลือกสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยออกแบบให้มีความเป็นมิตรกับผู้ใช้ มีระบบการยืนยันตัวตนที่น่าเชื่อถือ และมีกลไกการป้องกันการบิดเบือนข้อมูล ควรมีฟังก์ชันที่หลากหลาย เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายท้องถิ่น การติดตามการทำงานของผู้บริหาร การรายงานปัญหาในพื้นที่ และการเสนอแนะนโยบายสาธารณะ นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ในการพัฒนานโยบายอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและประสิทธิผลของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระหว่างจังหวัดต่างๆ โดยครอบคลุมทั้งพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทางการเมือง ควรศึกษาทั้งในมิติของประชากรศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

2.2 การศึกษาผลกระทบระยะยาว

ควรมีการวิจัยระยะยาวเพื่อติดตามผลกระทบของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงผลกระทบต่อคุณภาพประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น ควรมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.3 การวิจัยเชิงทดลอง

ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน โดยออกแบบการทดลองที่ควบคุมตัวแปรต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของแต่ละรูปแบบ ควรทดลองใช้เทคนิคและเครื่องมือใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) การใช้แชทบอท (Chatbot) หรือการใช้แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมรูปแบบใหม่ เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- ชนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์. (2023). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 12(2), 45–62.
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2023). การเมืองภาคพลเมืองในยุคดิจิทัล: โอกาสและความท้าทาย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 49(1), 1–20.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2559). ทศพิชราชธรรมกับการบริหารจัดการ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2023). พื้นที่สาธารณะใหม่กับการเมืองไทยร่วมสมัย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิโรจน์ อาลี. (2023). การเคลื่อนไหวทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย: กรณีศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์. วารสารการเมืองการปกครอง, 13(1), 89–112.
- สมชาย ภัทรกุลวณิช. (2022). การศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่. วารสารสังคมศาสตร์, 52(2), 67–89.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเลย. (2024). รายงานสถิติจังหวัดเลย พ.ศ. 2567. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). Transformational leadership (2nd ed.). Psychology Press.
- Brown, M. E., Treviño, L. K., & Harrison, D. A. (2005). Ethical leadership: A social learning perspective for construct development and testing. Organizational Behavior and Human Decision Processes, 97(2), 117–134.
- Goleman, D. (1998). Working with emotional intelligence. Bantam Books.
- Greenleaf, R. K. (1977). Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness. Paulist Press.
- Johansen, B. C., & McLean, G. N. (2016). Cultivating organizational culture through Buddhist practices of mindfulness. Journal of Management Development, 35(2), 204–222.
- Kemavuthanon, S., & Duberley, J. (2018). Buddhist leadership: A theoretical framework. International Journal of Public Leadership, 14(2), 134–149.
- Northouse, P. G. (2021). Leadership: Theory and practice (9th ed.). SAGE Publications.